

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Opera

P. 1-3 nebst Inventarium

Gerson, Jean

[Straßburg], 1488

Sermo coram concilio: Ambulate dum lucem

[urn:nbn:de:bsz:31-300759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-300759)

et debito pastoralis officij habere ppara /
nonem animi ad defensionem veritas ca /
tholice/etiam vsq ad mortem /spectat etia
cognoscere cu Bieg. q vtilius scandalum
nasci pmittitur q veritas deseratur. Po
stulemus tandem rē.

¶ Tantundem de hac oratione repertum
fuit Lugduni in monasterio celestinoruz
de manu ipsius dñi Jo. de gerson pscriptū

Hermo factus in lo

co sessionis concilij generalis constanti. p
nouū recessum pape Jo. xxij. eodem con /
cilio Anno dñi Mccc. vij. vigilia domini
ceramū palmarum.

Ambulate dum lucem haberis
vt non tenebre vos compben /
dant / Juber hoc christus ptes
ortodoci / patres non in tabulis
ereis vt olim apud romanos sed in libro vt
te conscripti. Juber in q rps originaliter.
Jo. xij. et recitatie i euāgelio sabbati pfen /
tis / vos obedientes audite / ambulate non
passibus corpis. sed gressibus mentis. ambu
late de virtute in virtute / dum lucē habetis /
et qualem lucē Respōdeat lux vera cui? h
verbū est qui sequitur me nō. a. in. te. s. h.
llyi. ¶ Assis innocatus dñe Jesu pclarissi
me sol iusticie dissice terrene nebulas et pō
dera molis atq tuo splendorē mica / absq
te enim picipiti mersa p fundo mens hebet /
et pzia luce relicta tendit in externas ire te
nebras. Docne fiat tu mediatrix / tu aduo
cata et exoratrix nra suppliciter adēda es
virgo gloriozissima que tui nois interpreta
tione tam illuminata q illuminatrix dice
ris Et q lūine porsus lumie gratie / q sic il
luminata es vt dicaris in apoc. Mulier a
micra sole hoc tu nobis lumē vt infundas
de plenitudine tua. suppliciter implozam
salutates et dicetes. Ave rē. Ambulate dū
lucē habetis vt nō tenebre vos cōprequen /
dant. Lux ista est iam dicti et repero / lux ista
est ptes celeberrimi / deus / qui glorificatur
in concilio scōz dicēte ps. Magnus et terri
bilis sup omnes qui in circuitu eius sunt /
cuius hanc tenemus infallibilem pmissio
nem Math. xvij. Ubi duo vel tres cōgres
gat fuerint in noie meo / ibi in medio eoruz
sum / sicut vidit ps. Dū cecinit in concilio
iustoz et in cōgregatione magna opa dñi /
Et magna plac imo ingentia iam vidim
in hoc concilio iustoz dei opa spontan cam

et vie spatay cessionis viam / porro cum p
pter semetipm et vt glorificet fecerit oiade
us. quo pacto credendus est pclariori cele
britate glorificari q in concilio iustoz q ve
ra laus est in ecclesia sanctorz ¶ Tres vos
esse cōuenit orthodoci et deo amabiles pa
tres ac dñi vt cōciliū sitis sanctorz et iusto
rū q s posuit de? in mūdo qsi q a toridē lūis
naria / vos in q estis lux mundi / siquidem
in hoc constituti estis alios purgare illū /
nare atq pficere nūc maxime cum factus ē
cōuentus iste sacrosctūs / dum adunatus ē
cerus dum cōgregata est eccia / vt de Ma
chabeis scribit q rūs orarent et peterent mi
sericordiā a deo Et vt opitulanteco decer
neretur qd facto opus esset. ¶ Exultat ani
mus pfecto leuans in circuitu oculos et vi
dens omnes istos q cōgregati sunt tibi h ē
ad utilitatem tuam o pple xpiane / congau
det admirās spūs meus. et in hac erupit ec
clesiastici cātus vocem Lūes aploz et do
mestici dei. aduenerunt hodie portates fa
cem et illuminātes patriam. dare pacē gen
tibus et liberare pplm dñi. qualiter libera
ret et hortando clamando q. ambulate dū
lucem habetis vt nō tenebre vos comphe /
dant cuius delicie sunt esse cū filiis hoiz. ip
se tēbre ditionū scismatūq tēbre tot erro
rum et heresum. tenebre demū horride tot vicio
rum p ecciasticū corpus vasto quodaz tur
bine miserabiliter erundantiū. ¶ Ambu
late igitur dum lucem habetis vt nō hevol
tenebre compbendant / lucem itaq habe
tis patres luminosissimi xpm q vere in lo
co isto vel emanuel q interpretat nobiscū de
us cuius hec est certissima pmissio. ¶ Ecce
ego vobiscum sum oibz diebz vsq ad con
summationē scē. Deus iste est q glorifica
tur in concilio scōz magnus et terribilis su
per omnes q in circuitu eius sunt / et benei
circuitu tuo dñe res omnes esse dicūe que
tu velut spera intelligibil cui? centū vbi
q est. circūferētia nulq. tu vbiq es extra nō
exclusus. infra nō cōclusus. supra nō elat
infra nō pstratus. iō magn? valde terribil
gloriosus et superaltatus in secula. ¶ Ecce
patres orthodoxe q ad hoc apm vt glorifi
cetur deus et illustret eccia / nūc celeberrima
pificē. vniuersitas cultrix et amatrix eoruz
oim q xpiane religionis pietatem q sanam
doctrinā respiciūt ipa ad exēplar xpianissi
mi regis frācoz p fīs sui dignatūssimi legat
onē mittit qrens pimo ea que pacis sun

Denique secundo quod fidei sunt. Denique tertio quod virtutis et ecclesiastice sunt libertatis / quoniam ad hec tria principaliter synodus hec sacra tendit. **I**nstitit hesternum vesperis per ambasatores et nuncios suos hic presentes quatenus hoc matutino tempore / essem habiturus oratione nomine suo / per veritatis elucidatione circa ea que per hoc sacrum concilium agenda videntur occurrere. Nullus opinor mirabitur si ad hanc instructionem ego fragilitatis mee percipiens et tempore oratione percipiens expaui. **N**ihilominus in deo cuius glorificatio queritur / et de studio preterito super hac veritatis inquisitione memor regis preterea et ecclesie regni sui voluntate per instructiones cognita. **I**nstructioni denique matris inclinatissime / cuius legem dimittere neque monitus a sapiente / ego tanquam obedientie filius parere desiderans conatus sum aggredi cum humiliter dicendo / omnem ad hoc sanctorum concilium submissionem ut iure suo dirigat omnia vel acceptet vel corrigat. **E**t in primis quatenus habeat ordo dicendorum lucidus et brevis / quare vel est quod tenet ordine longum / pervertam interim dilato themate oculos nostre considerationis ad hoc quod dictum est deum esse qui glorificatur in concilio sanctorum qui magnus est et t. s. o. q. a. cir. e. sunt. **D**efigamur in hoc psalmate verbo mentis intuitu ne per multa vagemur / fallor si non ibi videbimus huius sacro sancte synodi causam quadruplicem efficientem / videlicet formalem et materiam et rationalem etc. **Q**uod aliis cognoscere causam efficientem plane illa est. **D**eus magnus et terribilis / cuius instinctu miseracione afflatu et attractu collecta est nunc ecclesia sicut elevatur spiritu peccavit psalmista. **D**eum esse qui dispersiones israelis congregabit / qui congregat electos suos a quatuor ventis / a solis ortu et occasu / ab aquilone et mari. **T**antum modo qui cepit orandum est ut ipse perficiat / leua in circuitu tuo o sacer / oculos tuos et vide / omnes isti congregati sunt venerunt tibi. **Q**uidni contingat tibi quod idem propheta loquitur / ysaia. **T**unc videbis et afflues et mirabitur / et dilatabitur cor tuum. **E**t si dilates / nunquid non implebit illud spiritu suo deus. **P**orro causa formalis est hec ipsa collectio seu unio concilii sanctorum / vel spiritus sancto formate et exemplate. qui est nexus et vinculum copaginant in unum diversa membra sanctorum / sic agnoscit ecclesia petens per se ipsa ut spiritus sancto congregata hostili nullatenus incurione turbetur. **Q**uerit aliis preterea finale huius sacre conventus causam / sane illa

est ut glorificetur deus magnus et terribilis / iuxta vocem apostoli dicentis omnia in gloria dei facite. **H**ec itaque recta hec efficax semita ad omnem que voluerim adaptionem / si primo quesierim gloriam suam / dedit hoc intelligi dum ait. **P**rimo querite regnum dei et iusticiam eius / et hec omnia adicient vobis. **O**mnes postremo qui in circuitu dei sunt / accipiunt veluti per causam materiali et de se informi. **N**am sicut homines per scismata peccantibus / sequens est univarsa sub deo quodammodo deformari / quoniam homo finis est omnium / dicentibus platone et aristotele necesse est autem secundum exigentiam finis omnia moderari / sic et aduerso veniunt omnia per hoc sanctorum concilium domino efficiente formate et finiente reformada. **I**ta enim de precioso sanguine christi canit ecclesia / terra ponit astra mundum quo lauitur flumine. **Q**uo circa videre fas est deinceps / quo titulo relucet in causa efficiente ac residerit in frustrabilis auctoritas / que causa est deus magnus et terribilis ex quo omnia in mensura. **R**elucet in causa formali exemplaris unitas / ut sint omnes unum / sicut estis nunc in concilio sanctorum / et hoc in deo per quem omnia in numero. **R**elucet in causa finali spiritualis utilitas / quare ut glorificetur deus in quo omnia in pondere. **D**emum concludit in causa materiali generalis vivendum reformadorumque universitas / omnium scilicet que in circuitu dei sunt / quatenus omnia reformentur in numero pondere et mensura. **C**oncedente deo. **E**x quo omnia / hinc modus unitas et mensura. **P**er quem omnia / hinc spes veritas et numerus. **I**n quo omnia / hinc ordo bonitas et pondus / quo ponderere fluunt omnia in causam que dedit esse. **E**terum prima triplicitas appropriat per se / scilicet filio / tertia spiritus sancto bene habet / facta sunt fundamenta soliditate quadrangula / superedificare possumus tetras pythagoricum / hoc est quadruplicem constructionem pietate vel structuram / et dicere pro prima constructione. **D**eus magnus et terribilis sic glorificatur in hoc concilio sanctorum / quod eadem sufficientem prebet et infallibilem auctoritatem ut causa efficiens / quo ad primum fundamentum. **R**ursus per se / constructione deus magnus et terribilis trahit et allicit omnes in commune christianos / ad unum veri capituli unitatem / tanquam causa formas et exemplares / quo ad secundum fundamentum primum in reformatione. **A**mplius pro tertia constructione **D**eus magnus et terribilis sic glorificari vult in hoc concilio sanctorum quod omnia precipue fiat ad honorem et preservationem sue legis ac fidei sine qua ei

Sermo eiusdem

placere nemo potest / quo ad tertium funda-
mentum / scilicet in reformatione. Demum per quar-
ta conclusionem Deus magnus et terribilis / pa-
tus est rebus omnibus / maxime hominibus con-
cedere per hoc concilium sanctorum / quaedam re-
formationis pulchritudinem / glorificationem
ordinem et decorem cum provisionibus idoneis
aduersus eos qui non in rectitudine morum /
sed in circuitu pergunt vicioz / et hoc per quar-
ta constructionem super ultimum fundamentum quod
est tertium in reformatione. ¶ Poterat hic
ordo teneri sub his terminis / sed aliam pgre-
di viam suaserunt verba thematis / quae in me-
thaphora lucis fundata sunt. Reuertamur
igitur et ponamus lucem divini precepti / quia
preceptum domini lucidum illuminat oculos. Lu-
cernam in super diem legis sicut petrus loquitur
ut iubente deo posita super candelabrum
luceat omnibus que in domo sunt / que do-
mus est ecclesia vel hoc sacrum concilium vice
sua. Diffundat et spargat sequenter lux ipsa
veritas evangelica. ¶ Consideratores qua-
si totidem effulgentissimos radios verita-
tum particularium / splendidos et coruscantes.
¶ Ponamus in primis imo iam positam
digito sicut aiunt demonstramus lucem apo-
stolici symboli / quo dicitur credo in spiritum
sanctum et vivificantem quid vivificantem
certam unam sanctam catholicam et apo-
stolicam ecclesiam unam propter colligatio-
nem ad unum caput primarium christum / et vica-
rium summum pontificem sanctam propter
sanctorum communionem et remissionem peccato-
rum ut infra subditur / catholicam hoc est
vitem / quoniam ab eius obligatione nullus
viator immunus est apostolicam / quoniam in
apostolorum et prophetarum per quos spiritus san-
ctus locutus est doctrinis fundata est et si-
milium filiorum successione duratura. ¶ Tertium
sum quod nullus qui vult haberi vel dici vult
christianus caligare sed cert ad hanc lucem.
¶ Supradamus etiam alteram apostolici
verbi conformem huic luci. Solliciti serva-
re unitatem spiritus / in vincula pacis / unum
corpus et unus spiritus / sicut vocati estis in una
spe vocationis vestre / unus dominus / una fides
unum baptismum / unus deus et pater omnium qui
super omnes / per omnia et in omnibus nobis.
Sequitur et ipse dedit quosdam quidem apostolos /
quosdam autem presbiteros / alios vero evangelistas /
alios autem pastores et doctores ad presumatō-
nem sanctorum in opus ministerii / in edificationem
corporis christi / donec occurrant omnes in unum

tatem fidei agnitionis filii dei / in virtutibus pfe-
ctum / in mensuram etatis plenitudinis christi.
Sequitur veritate autem facientes in caritate
crescamus in illo per omnia qui est caput et pars
ex quo totum corpus participat et conexum per om-
nem iuncturam submirationis secundum operationem
nem in mensura uniuscuiusque membri augmen-
tum corporis facit in edificationem sui in cari-
tate. hoc apertius ad Eph. iij. et in hanc sententiam
multa ad Colossenses. i. et ij. et i. et iij. et
ad Romanos. xij. posita sunt. Nec autem participatio vel
ri corporis ad mysticum multum lumen affert in quo
sitoribus veritatis / necum apud philosophos sic aristoteles
et platonem / sed apud theologos / paulum
precipue. ¶ Diffundunt vero sicut premissi-
mus. ¶ Consideratores ex hoc symboli et apostoli
doctrinali luce quasi totidem radii veritatis
splendidissimi. ¶ Ecclesiastica unitas ad
unum caput christum fit et agglutinatur per amorosum
spiritus sancti vinculum medianibus divinis ca-
rismatibus / tanquam qualitativis dispositionibus
bus / reddentibus in corpore mystico complexi-
onalem armoniam vivificantem et decentem ad
opera vite spiritualiter sufficienter exercenda.
¶ Ecclesiastica unitas ad unum caput secun-
darium quod dicit summus pontifex christi vici-
carius secundus est multiplicior / cupiosior
et maior quam fuerit congregatio synagoge et
quam sit congregatio civilis sub uno rectore rei-
ge vel imperatore. ¶ Ecclesia habet potesta-
tem seu facultatem / ex vivifico germine sibi
instito per spiritum sanctum / quod seipam potest con-
tinuare in integritate et unitate membrorum
suorum / tam essentialium seu formalium quam mate-
rialium atque fluentium. ¶ Ecclesia habet spiritum
indefectibilem christum sic quod lege stante nec cri-
stus potest ipsi sponse sue ecclesie dare libel-
lum repudii / nec e converso. ¶ Ecclesia non
ita ligatur matrimoniali vinculo ad vica-
rium indefectibilem sponse sui quin mutuo
se possint absolvere et dare libellum repu-
dii. ¶ Ecclesia vel generale concilium eam repri-
tas est regula a spiritu sancto directa tradita
a christo ut quilibet cuiuscumque status etiam pa-
palis existat eam audire ac eidem obedire
teneatur. Alioquin habendus est ut eibni-
cus et publicanus. Patet ex immutabili le-
ge divina. Bath. xvij. promulgata. Con-
cilium generale sic describi potest. Conci-
lium generale est aggregatio legitima au-
toritate facta ad aliquem locum / ex omni sta-
tu hierarchico totius ecclesie catholice nul-
la fidei persona que audiri requirit exclusa

ad salubriter tractandū et ordinandū ea que debentur regimē eiusdem ecclesie in fide et moribus respiciunt. **E**cclēsia vel generale conciliū dū dicitur aliq̄ regimē ecclesie discernentia/papa n̄ sic ē supra iura etiā posita/ q̄ possit p̄ libito dissoluere talia dicta p̄ ecclesiā/ eo modo et intentione quibus dictata conclusa sunt. **E**cclēsia vel generale conciliū quibus non possit tollere plenitudinē potestatis papalis a xpo sup̄ naturaliter et misericorditer collate/ pot̄ tamen usum eius limitare sub certis regulis ac legibus/ in edificationē ecclesie/ p̄pter quas papalis auctoritas et alterius hominis collata est. Et in hoc est totius ecclesiastice reformationis stabile fundamentū. **E**cclēsia vel generale conciliū potuit et pot̄ congregari sine expresso consensu vel mandato papę etiam rite electi/ et uiuentis in multis casibus. Unus inter ceteros est/ q̄ accusat̄ et uocatus sit ut audiat eccliam iuxta legē euangelicā allegatā/ cui legi subiect̄ est/ et ipse renuit cōtumaciter eccliam conuocare. Alius casus ubi materie grandes cōcernēt regimē ecclie veniūt terminande per generale conciliū/ et papa renuit cōtumaciter illud euocare. Alius si etiā dictatū sit p̄ generale conciliū q̄ debeat tali vel tali tpe conuocari. Alter casus est ubi pbabilis est dubitatio sup̄ cōtendētia pluriū de papatu. **E**cclēsia seu generale conciliū si uia aliquā conclusit seu dictauerit acceptandam esse a papa pro terminatione scismatis ipse tenetur illam acceptare/ et ita fm̄ preparationem ad tenetur ad cessionem et duz vltro offert eam et preuenit ipse reddidit multipliciter cōmendā dū. **E**cclēsia seu generale conciliū precipue debet intendere cum prosecutione vnius perfecte ad extirpationem errorū/ et emendationem errantium sine personarum acceptione. Similiter ad hoc q̄ hierarchicus ordo ecclesiasticus prelatorum et curatorum multipliciter turbatus reformetur/ ad similitudinē diuine celestis hierarchie/ et conformiter ad regulas primitus institutas. **E**cclēsia n̄ habet efficacius medium ad generale suū ipsius reformationem/ q̄ si statuatur generalium conciliorum cōtinuatio/ celebratio nem provincialium nō omittendo. **E**t explicat. Et attendat benignus lector/ q̄ prolator huius sermonis J. cancellarius parisiensis presens nimia temporis angustia/

probationes dictatas nō apposuit ad has considerationes/ sed prout in mentē et linguam et recordatione preteritorum opusculorum/ presertim tempore concilij pisanum abseus ab eo legebat parisiis/ in serens materiam hanc quam in tractatulo quodam sub. xx. considerationū numero scriptam reposuit/ cuius initium est: **E**uenient autē dies cum auferetur ab eis sp̄s/ ubi predictę considerationes/ et in propositione vna coram legatis anglie pergentibus ad conciliū pisanum tunc parisiis habita/ prolixiori solidioriq̄/ manifestate sunt argumentatione/ qui tractatus et propositio p̄dierūt in publicum/ ut habeat q̄ voluerit fas est.

Ad plus vero iuxta legationis onus impositum per xpianissimum regem francorum ac vniuersitatem p̄clarissimam parisiens. proposuerat idem cancellarius p̄ verbum de ecclesiastica vnitāte subiungere de errorum extirpatione/ sed impeditus tunc partim amicorum suasionē/ partim tēporis artationē/ et ut in prolixitate non in esset fastidium/ silentio preterijt quorū alia qua summatim hic subiūcta sunt. **G**lorificationem dei/ patres apostolici/ patres gloriosi posuimus esse finem huius concilij sanctorum/ quatenus pleni sunt celum et terra. **D**eus magne et terribilis/ gloria tua/ quatenus non iam ambulent in errorum circuitu impij super terram/ sed agnoscant. quoniam magna est gloria/ dicente sapiente/ sequi te dominum/ per semitas legis tue pacificas/ quoniam pax multa diligentibus legem tuam/ et nō est illis scandalum/ et quia si credis eidem sapienti/ nihil dulcius q̄ respicere in mandatis dei.

Sed ve mūdo a scandalis/ ve tibi mala voluntas/ et ideo mala quoniam arroganti superbia gloriam propriam querens anteponis eam diuine/ nolens subici legi sue neq̄ captiuare omnem intellectum in obsequium fidei. hinc hereses et errores impij hinc scandalorum turbationes horride/ hinc ordine violato plurima fedaq̄ confusio/ hinc tandem in hoibz et cōmuni p̄ omnia que p̄pter hoies fecit deus/ suboritur frequēt nō gloria dei/ nō pax hoibz/ sed terra q̄dam alteratio/ mortificas et abiciens viuificantē gratie sp̄m/ et cadauerosam mōstrosorū defectū nō tam formā q̄ deformitatē inducens. **D**eplorat hanc puerilissimā rerum

Sermo eiusdem

vicissitudine christianissimorum francorum rex cum
ecclesia tota regni sui miseretur dolet et pariter
et ab huius sacrosancto concilio legitimas possessiones
effragitat. Non profundat precor ab expecta-
tione sua nolite careat piissimis desiderio-
rum suorum affectibus sed et patres sequitur sua
proles regem videlicet filia sua parisiensis. vni-
uersitas nec tantum sequitur sed preter humili-
tate salua quoniam consilijs nunc exhortationi-
bus. alquando doctrinis sciens quod veritas
custodit regem sciens preterea se posita apo-
stoli in suum ut potens sit exhortari in doctri-
na sana et eos qui contradicunt arguere que
posuit aref. opa duo sapientis. Denique pa-
ta est tamque posita in lucem ecclesie ad sanctifica-
tionem omni poscenti rationem de ea que in
ipsa est fide et spe ut in omnibus et per omnia
glorificetur deus. **I**n surrexerunt ecce post
aliqua tempora plurime doctrine pegrine varie
pestifere et danate obtenebrantes ecclesiam
per multa christianitatis membra per regna
per prouincias per regiones insignes. Pro-
cessum est ad expellendas huiusmodi doctrinas
rum terras caligines nunc luce disputatio-
nis doctrinalis per doctores et vniuersitates
nunc stabello iudicialis reprobationis per
dyocesanos et inquisitores heretice prauita-
tis in anglia in scocia in praga in francia
Hodum tamen vel illuminari vel emenda-
ri sufficienter insperimus cecam et stultam
improbamque assertorum sectarumque suorum
quin error assidue sicut cancer serpat et ali-
cubi palam quasi nudato ense per nationes
et populos imprudenter eripat. Propterea
necesse est per splendidissimam et inoffensibilem
huius sacre concilii lucem prouida celeritate
de remedijs institui ut qui sperauerunt prela-
tos et doctores diuinitus positos tanquam lucer-
nas in domo dei reuerantur eos respiciant et
obediant dum in vna hac ecclesie domo col-
lecti dabunt auctis sue robur et pondus ibunt
in splendore fulgurantis haste reprobationis
iudicialis. qualem nemo quod christianus vide-
re vult audebit condemnare. Esto contemnat
Ipe tamen de contemptu suo fulguratione
concrematione que subicit ut iustus est. **E**t
quoniam charitas sicut incipit a se et a suis dile-
ctionis exhibitione sic in correctionis et
emendationis percuratone priorum habere lo-
cum debet ne subeat illud in proprii puerbium
Medice cura teipsum. Et illud de apostoli sententia
qui predicat non furandum furaris non oc-
cidendum occidis non iurandum deicias

et ita de reliquis. Sic christianissimus rex
noster suaque per adoptionem dignitatem charis-
sima filia parisiensis vniuersitas voluerunt
bactenus a regno et a suis pueris quousque
errorum zizania mori ut erumpere seu ger-
minare sentiebantur diligenter opprimi re-
secari que nunc falce doctrine nunc securi
pastoralis sine. Ita tamen ut non simul es-
radicaretur et triticum. Sunt plurima rei que
loquimur documenta et quibus vnum quod no-
uitate acritateque precellit censuimus imediu
deducere. Ecce patentes regis nostri lites-
ras quas audire libeat legi debebat hoc lit-
tera patens cuius initium est post incita-
tionem Regia maiestas nostra De hinc
subiungendum erat. **A**ndiuit sacrosan-
ctum hoc concilium iustorum quatenus in
christianissimo rege nostro seruetur zelus ad ea
que fidei sunt absque omni psonarum accepti-
one absque respectu proprie etiam carnis et sa-
guinis. **T**erreat ipse deus magnus et terri-
bilis qui glorificatur in concilio iustorum quod
salubriter et potenter intonat. **A**mbulate in
lucem habentibus subdit monitionis causam
Ne tenebre vos comprehendant Et quales
oro densiores fugibiliores horribilioresque
tenebre que errorum et heresum circa prima
preceptorum moralium principia ut sunt. **N**on
perinrabis. **N**on occides. **N**on insidiaberis.
Terreat ipse ecclesiasticos pastores et
doctores positos in luce aliorum si non ad
exemplar tam in signe atque plucidum christi-
anissimi regis nostri non eos illuminet ac-
cendat et inflamet zelus domus dei. **V**ox
dicentis **L**ama ne cesses et annuncia po-
pulo meo peccata sua. **S**i non urgeat eos
procedere constanti celeritate ad effugatio-
nem errorum tenebrosorum et ad illumina-
tionem errantium neque enim potest integra sa-
lubritate sine secundo primo fieri quoniam
am dum impune pertinacia manet in erran-
tibus conualescant et seuiant errores necesse
est. **S**ed in ipsa meditatione mea vi-
detur occurrere animalis homo non sapiens
que dei sunt deum non inuocans. **I**llic pre-
terea trepidat timore ubi non est timor ma-
gnus est inquit susurratone tremula ma-
gnus credite et terribilis quem tangit et no-
tant errores huiusmodi princeps est. **S**ci-
mus autem quid sapiens enunciat. **I**udis
gnatio principis mors et vir prudens pla-
cabit eam quid queso si seuiat si seditio-
nes concitet si bella moueat si secum plim os

hos terroribus/hos pmissis in errorem suum trahat. Ita ut si fieri potest moueantur etiam electi. **U**ide sedulo ac iterum iterumque recogita/ait animalis homo/ ne fortassis obinde prestetur tam desideratissime iam iamque in ianuis existenti/pacifice desine/grandis obex/vel totalis disruptio.

Atuero nihil hic tale timendum. **O** strenuissimi pugiles fidei. **O** potentissimi legum diuinarum defensores. Nihil inquam tale timendum; timentibus deum/et obedientibus iussioni/qua dicit Nolite terri ab eis qui corpus occidunt/animam vero occidere non possunt. Ita dico vobis hunc timere. timeatur deus/et non terreat homo time deum (suadet agu.) et minantem mundum vniuersum ridebis. Tollatur hec suspiciosa pigri formidatio/dicentis leo est in via/deuorandus sum quia profecto magna vnica securitas est nil time re preter deum. Cuius hec iussio est. **V**isus ad mortem certa p iusticia/et iterum. **E**sto fidelis visus ad mortem/et similia. **P**otueramus rem hanc in longius deducere/ p q interim fatio sint breues et pauca considerationes/quasi totidem radij moralis/ luminoseque veritatis. **P**rouidendum est hereticali deuiationi demoni p ecclesiastica membra serpenti/non minus celeriter et efficaciter que scismati sup cotenduntia de papatu. Ecclesia quippe magis in fide que in secundario capite fundata est. **P**rouidendum est constantius p hoc sacrum conciliu ad extirpationem errorum/emendationem errantium quanto qui errant plures sunt potentiores et maiores. **O** si quis dixerit quod bella suscitabunt/diffamat eos nimis/neque ei leuiter credi debet. **P**rouidendum est ad emendationem errantium/p eos qui se dicunt amicos eorum vigilantiore sollicitudine que per extraneos ceteris paribus. **P**restantes scienter impedimentum ne errantes resipiscant/et corde credant ad iusticiam/et ore faciant confessionem ad salutem/habendi sunt hostes capitalis errantium et salutis eorum. **P**restantes scienter impedimentum ne tollantur errores/et errantes corrigantur/redidituri sunt rationem de damnis omnibus tam spiritualibus/que temporalibus que obinde perueniunt aut venient. **O**missio seu dissimulatio prestantium impedimentum nedum positine sed priuatine vel omisiue/directe vel indirecte/per cantelas humanas/ne tollantur errores/causat suspicionem de falsis

toris heretice prauitatis/quandoque leuem/quandoque vehementem/quandoque conuincentem iuxta varietatem obligationum. **I**n excusabilior et aliquando perniciosior est error in principijs legis naturalis/sicut sunt precepta decalogi/et in planum et visitatum intellectum verborum apud omnes vrentes ratione/que sit error in articulis fidei/que sunt supra nature facultatem. **E**t in agibilibus que speculabilibus. **C**onditionalis protestatio vel confessio/non sufficit ad purgationem legitimam/super publicatione vel defensione vel auocatione errorum/ quorum oppositas veritates tenetur errans explicita fide tenere. **D**iffamatus publice et notorie/super publicatione aut defensione errorum contrariorum recte fidei et moribus tenetur seipsum purgare/ si potest coram iudice legitimo etiam nemine cum personam accusante/tenetur enim seruare famam propriam/et ab alijs scandala prestita remouere. **P**ar regnorum per christianitate vic potest efficacius et diuinius procurari que per legitimam extirpationem errorum/et correctionem errantium. **Q**uerre prouisionem super extirpatione errorum/et correctione errantium non est impedire prosecutionem vniuersis ecclesie/ sed est eam iuuare et accelerare multis attentis. ita ut verum sit/que oportet vnum facere/et aliud non obmittere. **E**xplacet

Sequitur propositio

facta coram concilio generali Constantiensi ex parte regis francie per examum sacre theologie professorem/dominum Cancellarium parisiensem. Anno domini. M. cccc. lxxi. die quinta maij. Responsum ad quadam propositionem ex parte dñi Burgundie per episcopum Aterabastensem prius videlicet secunda dicti mensis factam.

Reverendissimi patres ac domini percellissimi/deo in super amantissimi/egregij ac spectabiles viri doctissimi atque sapientes. Deus qui glorificatur in concilio sanctorum magnus et terribilis mihi locuturo. imo nobis humilibus ambasiatoribus christianissimi francorum regis/pro parte sua et veritatis catholice defensione locutus/coram hoc sacrosanctorum concilio/in spiritu pacis et lenitatis congregato/in quo glorificatur deus. exponendus est in primis/ac sibi dicendum cum